

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет права, публічного управління
та національної безпеки
Кафедра економічної теорії,
інтелектуальної власності та публічного
управління

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

СОЛОДУН МАКСИМ ВОЛОДИМИРОВИЧ

(прізвище, ім'я, по батькові здобувача вищої освіти)

УДК 343.35:351
(індекс)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
НАПРЯМИ АКТИВІЗАЦІЇ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ВОЄННО-ПОЛІТИЧНОЇ КРИЗИ

(тема роботи)

281 «Публічне управління та адміністрування»

(шифр і назва спеціальності)

Подається на здобуття освітнього ступеня магістр

кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

М. В. Солодун

(підпис, ініціали та прізвище здобувача вищої освіти)

Керівник роботи

Довженко Валентина Анатоліївна

(прізвище, ім'я, по батькові)

к.е.н., доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Висновок кафедри економічної теорії, інтелектуальної власності та публічного управління

за результатами попереднього захисту: **Солодун Максим Володимирович**

Протокол засідання кафедри економічної теорії, інтелектуальної власності та публічного управління № _____ від «_____» грудня 2022 р.

Завідувач кафедри економічної теорії, інтелектуальної власності та публічного управління

к.е.н., професор
(науковий ступінь, вчене звання)

_____ (підпис)

Якобчук В.П.
(прізвище ,ім'я, по батькові)

«_____» грудня 2022 р.

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Здобувач вищої освіти _ Солодун Максим Володимирович захистив
(прізвище ,ім'я, по батькові)

кваліфікаційну роботу з оцінкою:

сума балів за 100-бальною шкалою _____

за шкалою ECTS _____

за національною шкалою _____

Секретар ЕК

_____ (науковий ступінь, вчене звання)

_____ (підпис)

Пугачова Н.С.
(прізвище ,ім'я, по батькові)

АНОТАЦІЯ

СОЛОДУН М.В. Напрями активізації антикорупційної діяльності держави в умовах воєнно-політичної кризи.– Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Дипломна робота на здобуття освітнього ступеня «Магістр» спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» – Поліський національний університет. Міністерство освіти і науки України, м. Житомир, 2022 р.

В кваліфікаційній роботі проведено аналіз теоретичних засад необхідності активізації антикорупційної діяльності держави, визначено нормативно-правові засади організації антикорупційних дій України. Акцентовано увагу на характерних рисах корупційних діянь в умовах воєнно-політичної кризи та методичному та практичному забезпеченні напрямів та інструментів протидії корупції в Україні. Визначено шляхи вдосконалення механізмів публічного адміністрування антикорупційної діяльності в публічному секторі через об'єднання зусиль органів публічної влади, громадських активістів, ЗМІ, приватного сектору. Відображено досвід антикорупційних дій демократичних країн та напрями його впровадження в українську антикорупційну практику.

Ключові слова: корупція, корупційні ризики, криза, антикорупційна діяльність, механізми, законодавство, антикорупційна політика.

SUMMARY

SOLODUN M. Directions of intensifying the anti-corruption activities of the state in the conditions of military and political crisis.- Qualification work on the rights of the manuscript.

Thesis for the Master's degree, specialty 281 "Public management and administration" - Polis National University. Ministry of Education and Science of Ukraine, Zhytomyr, 2022

In the qualification work, an analysis of the theoretical foundations of the need to intensify the anti-corruption activities of the state was carried out, and the normative and legal foundations of the organization of anti-corruption actions of Ukraine were determined. Attention is focused on the characteristic features of corruption acts in the conditions of the military-political crisis and methodical and practical provision of directions and tools for combating corruption in Ukraine. Ways to improve the mechanisms of public administration of anti-corruption activities in the public sector through the joint efforts of public authorities, public activists, mass media, and the private sector have been identified. The experience of anti-corruption actions of democratic countries and directions of its implementation in Ukrainian anti-corruption practice are reflected.

Keywords: corruption, corruption risks, crisis, anti-corruption activity, mechanisms, legislation, anti-corruption policy.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РЕАЛІЗАЦІЇ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВИ	7
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ МЕХАНІЗМІВ УПРАВЛІННЯ АНТИКОРУПЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ В УМОВАХ ВОЄННО-ПОЛІТИЧНОЇ КРИЗИ	15
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ІНСТРУМЕНТІВ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	26
ВИСНОВКИ	32
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	34
ДОДАТКИ	38

ВСТУП

Актуальність дослідження. Антикорупційна діяльність, в умовах воєнно-політичної кризи, потребує активізації через об'єднання зусиль органів публічної влади, громадських активістів, ЗМІ, приватного сектору в єдину комплексну антикорупційну стратегію. Завданням державних інститутів є сформувати ґрунт для утвердження антикорупційної психології в громадянському суспільстві, забезпечити результативну комунікацію всіх зацікавлених сторін в зменшенні корупційного навантаження на політичні, економічні та соціальні процеси в державі, розробити комплексні заходи модернізації антикорупційної політики в умовах воєнного стану. Підкреслено, що у воєнний час, активізуються корупційні ризики, заповільнюються антикорупційні процеси, не спрацьовує організаційно-правове, науково-методичне та інформаційне забезпечення реалізації антикорупційної стратегії, тому необхідні нестандартні підходи органів публічної влади, правоохоронних органів, громадських організацій в активізації антикорупційних дій держави.

Теоретична основа кваліфікаційної роботи ґрунтується на науковому доробку вітчизняної та зарубіжної науки, що систематично аналізує корупцію та напрями її подолання, застосовує різні методологічні підходи і концептуальні положення в сфері антикорупційної діяльності держави, цьому присвятив свої дослідження Берназюк Я.О., Білинський М.Н., Василевська Т.Е., Константинов С.Ф., Нестерович В.Ф., Рачинський А.П., Скрипнюк О.В., Ковбасюк Ю.В., Кравченко С. О., Г.С.Беккер, Д.Белл, П.Дракер, Д.Кауфман, С.Роуз-Аккерман, Дж.Сорос, Е.Тоффлер. Але, вимоги подолання кризових явищ в антикорупційній діяльності, необхідність зменшення корупційних ризиків в державі анонсують нові дослідження в цій галузі.

Метою кваліфікаційної роботи є обґрунтування напрямів антикорупційної діяльності держави для розробки практичних рекомендацій антикорупційних заходів в умовах воєнно-політичної кризи. Для досягнення цілей кваліфікаційної роботи були визначені завдання:

- визначення суті та напрямів антикорупційної діяльності держави;
- характеристика діючих механізмів та інструментів антикорупційної діяльності, що застосовує публічний сектор;
- дослідження шляхів активізації механізмів адміністрування антикорупційної діяльності з використанням зарубіжного досвіду;
- розкриття інструментів розробки заходів вдосконалення системи управління антикорупційними процесами в Україні в умовах воєнного стану.

Об'єкт дослідження – процес антикорупційної діяльності в органах публічної влади та громадських інститутах.

Предмет дослідження – сукупність проблем активізації механізму адміністрування антикорупційної діяльності в умовах воєнно-політичної кризи.

Методи дослідження. В дослідженні були використані загальнонаукові та спеціальні методи теоретичного аналізу з застосуванням структурно-функціональних, монографічних, статистичних інструментів дослідження шляхів активізації антикорупційної діяльності держави в умовах воєнно-політичної кризи в Україні. Застосовано в роботі наукове абстрагування, аналіз і синтез, індуктивні та дедуктивні підходи в оцінці антикорупційних дій держави в воєнний час, інструментів порівняння для визначення основного пріоритету сучасної антикорупційної стратегії держави, діалектичні та історичні підходи оцінки корупційного середовища, порівняльно-правові підходи аналізу нормативно-правової бази реалізації антикорупційної політики.

Елементи наукової новизни полягають у пропозиціях активізації громадських активістів органами публічної влади для спільного вирішення проблем подолання корупції.

За темою дослідження опубліковані тези в трьох науково-практичних конференціях. Робота включає вступ, три розділи, висновки, використану літературу та додатки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РЕАЛІЗАЦІЇ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВИ

Военно-політична криза, викликана російською агресією змінює контекст риторики по об'єднанню антикорупційних зусиль держави та громадянського суспільства в організації антикорупційної діяльності. Ризики посилення корупції, пов'язані з воєнним станом, орієнтують публічні організації і правоохоронні органи на пошук шляхів підвищення самосвідомості громадянських активістів, посилення їх впливу на управління антикорупційною діяльністю. Війна викликала нові корупційні ризики і проблеми, але водночас з'явилися нові можливості для колективних дій органів публічної влади, громадських організацій, приватного сектору, ЗМІ, науковців по розробці і реалізації антикорупційної стратегії держави.

Сьогодні, мова повинна йти про розширену антикорупційну стратегію, яка розробляється усіма зацікавленими суб'єктами, колективними діями, які гармонізують інтереси суспільства, громадян, влади, бізнесу в пошуку шляхів запобігання корупції. Численні ризики корупції спонукають державу створити систему запобіжників, які зроблять антикорупційний процес керованим, сформуєть коаліцію, антикорупційний альянс громадських активістів і органів публічної влади по узгодженню дій боротьби з корупцією [31].

Однією з основних причин корупції є не достатньо ефективна система публічного управління, яка потребує більш узгоджених антикорупційних дій, підтримки ініціатив активних груп населення, формування альянсів для впровадження змін, створення сильних груп фахівців. Сьогодні потрібна концептуальна розробка цілісного підходу, орієнтованого на управління антикорупційною діяльністю держави, яка включатиме:

- високу ступінь політичної відповідальності;
- прозорість у питаннях фінансування партій;
- інституціоналізацію системи стримувань;

- створення незалежної судової системи, законодавчого контролю, незалежності установи підзвітності;
- ефективне управління державним сектором;
- меритократичність державної служби з адекватною оплатою праці;
- прозорість і конкуренція в державних закупівлях;
- прозорість фіскальної звітності;
- нагляд з боку громадянського суспільства та ЗМІ;
- свободу преси, доступ до інформації;
- наявність спостерігачів громадянського суспільства;
- прозорий інтерфейс приватного сектору;
- спрощене регулювання, прозорість у видобувних галузях;
- знищення монополій;
- розширення можливостей громади;
- залучення громадян;
- формування системи відстеження витрат.

Вагомими причинами посилення корупції є недосконалість системи публічного управління, що передбачає застосування різних підходів до удосконалення антикорупційної політики на усіх рівнях публічного адміністрування в країні. Механізми державного адміністрування антикорупційних процесів, в умовах воєнно-політичної кризи в країні повинні бути гнучкими і чутливими до конкретних умов, враховувати уроки досвіду, які свідчать, що стандартні і вузько спрямовані інструменти антикорупційних ініціатив обмежують можливості вирішення проблем посилення корупції, не враховують роль громадянського суспільства тощо.

Сьогодні стоїть задача перед органами публічного управління і іншими зацікавленими особами пристосувати фокус антикорупційних зусиль до конкретних умов адміністрування в країні в цілому і в кожній територіальній громаді. Разом з тим, на загальнонаціональному рівні стоять важливі задачі зміцнення потенціалу державного сектору економіки, модернізувати систему управління державними фінансами та закупівлями, розробити механізми

раціонального використання людських, фінансових, матеріальних та адміністративних ресурсів, знайти джерела збільшення бюджетної підтримки антикорупційних заходів, максимально залучити громадських активістів до антикорупційної діяльності. Публічні закупівлі повинні проводитись лише на основі міжнародних стандартів, державні службовці для покращення меритократії мають отримувати достойну заробітну плату, політики мати сильну політичну волю для вирішення питань реформування антикорупційних інститутів.

Ініціативи органів управління мають бути доповнені формуванням дієвих механізмів нагляду з боку громадянського суспільства за процесом боротьби з корупцією, на різних рівнях публічного адміністрування і в територіальних громадах і в окремих секторах економіки. Потрібно створити, в умовах воєнного стану, об'єднані галузеві робочі групи, які зможуть взяти на себе відповідальність і будуть відігравати провідну роль у питаннях прозорості, підзвітності, відкритості діяльності відповідних урядових і громадських груп щодо дотримання стандартів антикорупційного управління в країні.

Корупція та її негативні наслідки завжди привернули увагу наукової спільноти, але високий рівень корупційних дій в останні десятиліття змусив дослідників посилити аналіз цього явища. У Стародавньому Римі термін «*согитреге*» означав «розбещення», «порушення», що передбачало покарання смертною карою, в більш пізні періоди, в XIX-XX століттях воно набуло широкого поширення в економічній і політичній сферах. Проблема визначення корупції пов'язана з тим, що загалом корупція є процесом, який супроводжує будь-яке здійснення публічної влади не залежно від типу політичного режиму [18].

Відповідно до законодавства, під корупцією розуміється зловживання службовим становищем, дача та одержання хабара, зловживання владою, комерційний підкуп або інше незаконне використання особою службового становища, що суперечить законним інтересам суспільства і держави через отримання вигоди у вигляді грошових коштів, майнових ресурсів, посадових

преференцій іншої вигоди для третіх осіб, або незаконне надання зазначеній особі таких благ іншими особами, а також вчинення цих дій від імені або в інтересах юридичної особи. В сфері публічного управління під корупцією розуміється неправомірне використання державних коштів, економічне шахрайство чи обман, вилучення грошових чи інших ресурсів тощо. Декларативні акти ООН розглядають «поняття корупції як сукупність діянь (злочинів, правопорушень) державних службовців (посадових осіб), які полягають у корисливому використанні своєї влади (службових прав і повноважень, посад, можливостей, статусу) для особистої вигоди, на користь третіх осіб або груп, що призводить до зловживань у владних структурах» [31].

Корупція визначається зловживанням владою, особистою вигодою, а також підкупом осіб через використання посадовою особою своїх повноважень і прав, наданих їй для реалізації особистих інтересів, що суперечить нормам встановленим законодавством. Класифікація корупційних дій здійснюється за різними критеріями, а саме за масштабами злочинності її поділяють на велику та дрібну, так корупція в особливо великих розмірах має місце на вищому рівні політичної системи, наприклад участь президента, міністрів та інших вищих посадових осіб в корупційних діях, а дрібномасштабна корупція виникає на низових рівнях, наприклад, в адміністративних підрозділах куди громадяни звертаються за послугами.

Також, корупційні дії можна поділити на випадкові, як окремі прояви корупції, та системні; на офіційну та інституційну корупцію, яка здійснюється на користь інтересів чиновників. Дослідники класифікують корупцію за ступенем участі уповноважених осіб у розподілі ресурсів на цивілізовану та політичну. Прогресивна або цивілізована корупція передбачає опосередковану участь чиновників у розподілі підприємницького прибутку, а під політичною корупцією розуміється прями діяння, учасниками яких є громадські діячі та політики. В політичній корупції приймають участь органи державного управління, парламентарі, політики, їх дії спрямовані на протизаконне використання ресурсів, вплив на прийняття рішень, а також просування

інтересів обраних груп при прийнятті законодавчих норм або скупку голосів під час виборів.

Корупційну діяльність, також можна поділити за типами соціально-економічних відносин на природну корупцію, на «західну» і «східну» її форми, під «західною» корупцією слід розуміти особливий ринок корупційних послуг, на якому вступають у одноразові відносини купівлі-продажу. Під «східною» корупцією розуміють певну систему регулярних відносин, які пов'язані з такими соціальними зв'язками, як сімейні, професійні, корпоративні відносини [26].

Найбільш привабливими об'єктами корупційних діянь, як правило, є державні проекти та тендери, бізнес-діяльність родичів чиновників, державні механізми інституційного впливу. Соціально-економічний сектор найчастіше стикається з проявами корупції в тіньовій сфері економіки. Також, корупцію можна поділити на чотири види, виходячи зі сфери діяльності: за предметним складом, за об'єктом впливу, за характером впливу на врегулювання відносин, а також за обсягами корупційних дій.

За об'єктами впливу корупція може виникати:

- в органах виконавчої влади;
- у законодавчих органах;
- в судовій системі;
- в органах місцевого самоврядування;
- в комерційних і некомерційних організаціях.

За характером впливу на врегулювання відносин корупція може супроводжуватись:

- порушеннями цивільного законодавства;
- кримінальними злочинами;
- адміністративними та дисциплінарними правопорушеннями;
- зловживаннями державним статусом (лобізм, протекціонізм, передача офіційної інформації третім особам).

За розмірами корупція може проявлятися:

- на національному рівні;
- на регіональному рівні;
- на міжнародному рівні.

За суб'єктною ознакою корупція може мати місце на найвищому рівні прийняття рішень за участю політиків і урядовців, та на низовому рівні, що проявляється в безпосередній взаємодії особи з представниками органів місцевого самоврядування; особлива корупція, яка має місце в неурядових організаціях. Модель корупційної поведінки «знизу вгору» є більш поширеною, ніж навпаки, через той факт, що верхні рівні інституцій влади та ресурси є привабливими для ініціаторів корупційних діянь. Таким чином, корупцію можна визначити як дії підкупу, які мають за мету вплив на іншу особу в інтересах корупціонера. Корупція дозволяє отримувати вигоду шляхом протиправних дій і водночас зруйнувати систему, частиною якої є корупціонери. Корупція може мати різні масштаби: від невеликих корупційних дій до широкомасштабних, які впливають на уряд [12].

Корупція набула таких масштабів, що може розглядатись як частина соціально-економічної структури суспільства, включаючи корупцію як

виникнути у будь-якому секторі, приватному чи державному, тому потрібно активізувати громадські інститути для організації комплексного впливу на розвиток механізмів її подолання.

Серед найпоширеніших причин сучасної корупції, стан політичного та економічного середовища в країні, професійної етики та моралі, звичаї, традиції тощо. Корупція гальмує економічне зростання та впливає на ділові операції, зайнятість та інвестиції, зменшує обсяг податкових надходжень та ефективність фінансової допомоги, знижує ступінь довіри суспільства верховенства права та уряду, погіршує рівень і якість життя населення. Історія корупції фактично пов'язана з початком створення права та держави і вже в давнину вважалась найбільшим злом, яке знижує ефективність державного управління та функціонування політичної системи. Хабарництво та інші прояви економічної корупції викликають негативні економічні результати, у довгостроковій

перспективі перешкоджає іноземним і внутрішнім інвестиціям, перерозподіляє таланти через доходи та спотворює галузеві пріоритети та вибір технологій. Корупція приводить до збільшення тіньового сектору, послабляє здатність держави збільшувати доходи та призводить до постійного зростання податкових ставок, які стягуються з меншої кількості платників податків, як наслідок, зменшуються здатність держави забезпечити достатньо суспільних благ та послуг.

Корупція руйнує легітимність держави, негативно впливає на макроекономічні та мікроекономічні процеси, приводить до зниження ВВП, національного доходу, інвестицій, зайнятості, обмежує податкові надходження та іноземні інвестиції, погіршує стан економічного середовища, викликає ряд соціальних проблем. Можна визначити ключові спільні рушійні сили, які породжують корупцію, це економічний стан країни, частіше корумпованими є країни, що розвиваються, або з перехідною економікою, країни з низькими доходами громадян, країни, що мають закриту економіку, низька свобода ЗМІ та низький рівень освіти, недостатня громадянська активність населення [34].

Корупційні дії в умовах воєнного стану мають комплексний характер, тобто виникають внаслідок взаємодії ряду взаємопов'язаних факторів, які можуть значно відрізнятися один від одного. Серед факторів, які найчастіше впливають на розвиток корупції, є політичне та економічне середовище, професійна етика та законодавство, а також суто етнологічні фактори, такі як звичаї, звички та традиції. Чим більш регульованою та обмеженою є економічна діяльність у країні, тим вищий авторитет і повноваження чиновників у прийнятті рішень і тим більша ймовірність корупції, оскільки люди готові платити або пропонувати плату, щоб уникнути обмежень. Великий потенціал для корупції виникає там, де посадовці не підлягають контролю і мають можливість приймати рішення на власний розсуд.

На рівень корупції впливають усі види державної політики, а саме, фіскальна, антициклічна, антимонопольна, розвитку підприємництва, економічного зростання, доходів, соціального захисту населення, монетарна

політика тощо. Існує нерозривний зв'язок між монетарною політикою та корупцією, що пов'язане з неврегульованістю фінансового сектору, існуванням неформальної економіки та чорного фінансового ринку. Крім того, на стан корупції в державі впливає ступінь економічної та політичної свободи. Мотивуючим корупцію чинником є штучно створена монополія влади, яка дозволяє державним службовцям отримувати хабарі і базується на їх становищі в публічній системі. Нормативно-правові акти, які прийняті в інтересах корумпованих груп спричиняють гальмування прийняття рішень, а отже спонукають фізичних осіб давати хабарі для прискорення бюрократичної процедури.

На корупцію має вплив низька заробітна плата публічних службовців, їх низьке матеріальне становище, що змушує отримувати хабарі, а уряд більше не може ефективно контролювати корупцію через низьку оплату праці чиновників, що є проблемою, особливо в країнах, що розвиваються, де вони не мають достатніх податкових надходжень, щоб належним чином винагородити місцеву владу. Одним з основних чинників корупції є політична заангажованість державного управління, лояльність до професійних стандартів тощо. Важливий чинник, що викликає корупцію є незадоволеність посадовців змістом і умовами роботи [14].

Публічні інституції в умовах воєнного часу мають бути відкритими для впливу та зворотного зв'язку з інститутами громадянського суспільства, але водночас достатньо незалежними, щоб ефективно виконувати свою роботу. Там, де відкритість і незалежність інституцій збалансовані, чиновники доступні, але не піддаються надмірному приватному впливу вони можуть приймати авторитетні рішення, не використовуючи при цьому свою владу. Але там, де офіційна влада недостатньо інституціоналізована, надто піддана приватному впливу, а незалежність чиновників відображається в надмірній експлуатації влади, ймовірність надзвичайної корупції знову висока. Надзвичайна корумпованість Української відображається в низьких індексах сприйняття корупції (показники Transparency International), які становлять 2,6

бали. «Корупційні діяння набули системного характеру та замінили офіційні нормативно врегульовані відносини, вони представлені штучно створеною, розгалуженою мережею фінансових послуг, що породжують відтворення корупційних відносин на різних рівнях, сферах і галузях соціально-економічної системи» [6].

Організацію боротьби з корупцією в Україні забезпечують Рада національної безпеки і оборони України (РНБОУ), Національний антикорупційний комітет, Бюро з питань антикорупційної політики, Національне агентство з питань запобігання корупції, Спеціальна антикорупційна прокуратура, Генеральний прокурор, які діють на підставі Закону України «Про засади державної антикорупційної політики на 2020-2024 роки», в напрямку реалізації Антикорупційної стратегії на 2020-2024 р. та державної антикорупційної програми. Національному агентству з питань запобігання корупції доручено створити інформаційну систему моніторингу реалізації антикорупційної політики. Створена Громадська рада при Національному агентстві, яка опрацьовує інформацію та документи, проводить опитування працівників усіх публічних адміністрацій, робить запити, контролює роботу органів, що визначають ступінь доброчесності діяльності тощо.

Висновки до 1 розділу

Таким чином, вдосконалення антикорупційних інструментів в системі державного адміністрування, в умовах воєнно-політичної кризи в Україні, залежить від координування діяльності українськими антикорупційними інститутами з інститутами громадянського суспільства, приватним сектором, науковими колами в напрямку основних концептуальних положень ООН по боротьбі з корупцією відповідно до принципу, «що кожна держава-учасниця на власний розсуд і відповідно до правової системи вживає законодавчих, адміністративних або інших ефективних заходів для запобігання і виявлення

корупції, а також заходів щодо забезпечення ефективних дій органів у сфері запобігання і виявлення корупції, в тому числі шляхом надання таким органам достатньої незалежності, щоб перешкодити неправомірному впливу на їх дії.

РОЗДІЛ 2.

АНАЛІЗ МЕХАНІЗМІВ УПРАВЛІННЯ АНТИКОРУПЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ В УМОВАХ ВОЄННО-ПОЛІТИЧНОЇ КРИЗИ

Останні воєнно-політичні події в Україні посилили випадки корупції в багатьох сферах суспільства, що підриває довіру населення до органів публічної влади, це також підживлюється нерівномірністю впровадження світових стандартів публічного менеджменту, що змушує громадян сумніватися в здатності державних інституцій ефективно забезпечувати справедливі процеси управління політичним, економічним і соціальним життям. В цих умовах, потрібно узгодити «правила гри», щоб стимулювати позитивні економічні, соціальні та політичні зміни. Питання подолання корупції та забезпечення доброчесності, створення чесної та відкритої конкуренції у всіх сферах життєдіяльності суспільства можливі тільки при належному публічному управлінні. Організація повинна усвідомлювати контекст негативної реакції на воєнно-політичну кризу та відповіді на її виклики, внаслідок цього зникне комунікаційний розрив між громадянами та державними установами.

Покращення зав'язків між урядом, ринками та людьми створить умови для зростання економічної активності, створення нових робочих місць і в результаті підвищення рівня життя мільйонів людей в Україні. Для цього боротьба з корупцією повинна стати самоціллю, а не засобом досягнення егоїстичних інтересів корумпованих груп, пріоритетом має бути більш високий добробут, покращення життя пересічних громадян.

Корупція відіграє важливу роль у політичній і економічній динаміці, відкриті ринки, потік товарів і людей через кордони, швидкий технологічні зміни розширили та глобалізували широкий спектр незаконної діяльності, такі як хабарництво, ухилення від сплати податків, відмивання грошей, підробка та піратство, торгівля людьми, зброєю тощо. Неможливість приборкати ці явища - незважаючи на прогрес глобального антикорупційного руху в останні роки загострив підрив громадської довіри до публічних інститутів у всіх країнах.

Тривала економічна та політична кризи переросли в соціальну суспільну кризу, яка для більшості людей стала серйозною проблемою. В умовах воєнної агресії в Україні перед публічними органами стоїть задача подолання крайньої бідності до 2030 року, підвищення загального добробуту найбідніших людей[21].

Воєнно-політична криза викликала суттєве збільшення суспільних витрат на воєнну галузь, обмежила доступ до послуг, зокрема охорони здоров'я, освіти, культури та правосуддя. Корупція під час закупівель ліків та медичного обладнання підвищує витрати та може призвести до неякісної або шкідливої продукції. Людські витрати від фальсифікованих ліків і вакцинації вплинули на стан здоров'я, неофіційні платежі за послуги стали особливо вразливими для бідних людей. Емпіричні дослідження показали, що бідні платять найбільший відсоток свого доходу у вигляді хабарів. Деякі дослідження показують, що бідні можуть навіть стати жертвою, оскільки вони вважаються безсилими скаржитися. Кожна вкрадена або неправильно спрямована гривня позбавляє бідних рівних можливостей у житті та заважає уряду інвестувати в людський капітал.

Корупційні дії в умовах воєнного часу особливо підривають довіру до уряду та підривають суспільний договір, це викликає занепокоєння в країні, особливо в умовах нестабільності та воєнного насильства, оскільки корупція розпалює та увічнює нерівність і невдоволення, які призводять до нестабільності, екстремізму та конфліктів. Корупція перешкоджає інвестиціям, що, як наслідок, впливає на зростання обсягів суспільного виробництва, зменшує кількість робочих місць, зменшує здатність країни протистояти корупції, ефективно використовувати свої людські та фінансові ресурси, залучати інвестиції і розвивати виробництво.

В результаті засилля корупції несправедливо визначаються переможці державних контрактів, присуджуються нагороди, захоплюються вакансії в державному управлінні, спотворюється контроль за органами влади.

Боротьба з корупцією, в умовах війни, вимагає рішучих зусиль від

держави, громадських активістів представників бізнесу і пересічних громадян в напряму подолання монополії корумпованих приватних інтересів. Прозорість і відкритість управління є основною частиною цієї боротьби і, якщо вчасно не вжити масштабних заходів то прогресу у вирішенні цього питання можна не досягти. В систему публічного управління потрібно вмонтувати механізми, які забезпечать відкритість антикорупційних процесів, професійність кадрового забезпечення, підзвітність державних службовців та використання новітніх передових технологій для збору, аналізу та обміну даними для запобігання, виявлення та стримування корупційної поведінки.

Інноваційні технології для підвищення ефективності та продуктивності антикорупційної діяльності, покращення інструментів протидії корупції та сприяння зміцненню довіри та підзвітності влади, особливо у вразливих умовах воєнної агресії, це основний пріоритет модернізації системи публічного менеджменту в країні. Аналіз найпоширеніших форм корупції показав, що вона не з могла б відбутися без корумпованих публічних інституцій: корумпованих фірм приватного сектору, які дають і беруть великі хабарі при посередництві фінансових установ, приймають корупційні доходи, сприяють корупційним операціям [25].

Дані про фінансові потоки показують, що гроші і активи переміщуються з бідних країн у багаті таким чином, що фундаментально підриває розвиток всіх сфер життєдіяльності держави. Корупція – глобальна проблема, яка потребує глобальних рішень і кропіткої праці усіх країн по пом'якшенню згубних наслідків корупційних дій. Робота антикорупційних органів повинна бути зосереджена на досягненні стабільності та результативності антикорупційної діяльності, допомозі як державним, так і недержавним суб'єктам набути компетенції, необхідної для впровадження політики та практики, які покращать результати та зміцнять громадську доброчесність.

Співпраця державних установ з громадськими активістами та приватним сектором по об'єднанню зусиль по запобіганню корупції, покращенню засобів захисту від протиправних дій, праця з покращення поведінки, норм і стандартів,

необхідних для підтримки антикорупційних зусиль, найбільш потрібні для реалізації сучасної антикорупційної стратегії держави. Підходи до боротьби з корупцією, в умовах воєнно-політичної кризи, повинні поєднувати в собі проактивну політику передбачення та управління ризиками. Якщо, звинувачення в шахрайстві та корупції підтверджуються, то причетним до неправомірної поведінки підприємствам, потрібно заборонити брати участь у будь-якій новій діяльності, що фінансується державою [19].

Підходи до боротьби з корупцією на рівні окремих регіонів мають враховувати обов'язковість запровадження регіональних інституційних антикорупційних систем та стимулів для запобігання виникненню корупції на територіальному рівні. Запобігання також вимагає надійного стримування, спираючись на підзвітність і механізми примусу, достатньо потужні, щоб попередити потенційні правопорушення, всі повинні знати про потенційну ціну їх неправомірної поведінки. У той же час, потрібно враховувати, що місцевий політичний і соціальний контекст впливають як на рівень корупції, так і на якість антикорупційних реформ.

Антикорупційні ініціативи, в умовах воєнно-політичної кризи, мають розширити фокус своєї діяльності на територіальному рівні, охопити соціально-економічну сферу, фінансові потоки, політичну діяльність. Громадські активісти вимагають від органів влади на місцях реалізувати антикорупційну політику більш відкрито, залучаючи громадські організації, ЗМІ, нові технології для боротьби з корупцією та запобігання їй, а також інтегруючи ідеї соціальної поведінки. На територіальному рівні, в умовах воєнного стану, потрібна система незалежного контролю корупційними ризиками, антикорупційною діяльністю неефективність якої може підірвати довіру громадянського суспільства.

Великі навантаження покладаються на державний сектор економіки у відповідності до поточної ситуації, саме в ньому формуються величезні можливості для процвітання корупції. Корупція, державному секторі економіки, може призвести до масового розкрадання власності, розтрат

державного майна, нецільового використання обмежених ресурсів тощо. Оцінювання суб'єктів в державному і комунальному секторах економіки України представлено в табл.2. 1.

Таблиця 2.1

**Суб'єкти в державному і комунальному
секторах економіки України**

(за звітний рік, од.)

Юридичні особи	Рік				
	2016	2017	2018	2019	2020
Підприємства державної власності	4019,0	3982,0	3893,0	3822,0	3750,0
Підприємства казенної власності	33,0	32,0	32,0	32,0	32,0
Підприємства комунальної власності	11438,0	11677,0	11640,0	12842,0	13883,0
Публічні акціонерні товариства	4149,0	3122,0	2186,0	1727,0	1418,0
Державні організації	12629,0	11322,0	10708,0	10147,0	9613,0
Комунальні організації	61940,0	62167,0	61782,0	60508,0	59103,0

Джерело: Адаптовано за даними <http://www.ukrstat.gov.ua/>[40]

Країна, в умовах воєнно-політичної та соціально-економічної кризи, повинна рухатись у напрямку формування більш стійкої та інклюзивної економіки, справедливої політики, повинна вирішити проблеми відновлення соціально-економічного розвитку в контексті величезного фіскального стресу, що посилюється накопиченням великої суми боргу. Таким чином, ефективне використання обмежених державних ресурсів і прозорий спосіб їх використання є критично важливим для запобігання корупції, реалізації антикорупційної політики держави на усіх рівнях публічного адміністрування. Оцінювання ступеня результативності адміністрування у сфері державної власності суб'єктів господарювання в Україні проаналізовано за допомогою інформаційного аналізу структури і результатів діяльності державних підприємств в українській економіці у 2020-2021 р., які відображає моніторинг Мінекономічного розвитку (табл.2. 2).

**Моніторинг результативності публічного адміністрування
об'єктів державної власності**

Суб'єкт публічного адміністрування	Рік	Суб'єкти господарювання, що належать до сфери адміністрування					Чистий прибуток (збиток), млн.грн.	Загальна вартість активів, млрд.грн.	Середньооблікова кількість штатних працівників, тис.осіб	Середньомісячна заробітна плага, гривень
		всього	з них:							
			працюючих	прибуткові – з числа працюючих	непрацюючих	інформація відсутня				
Всього по Україні, в т.ч.:	2020	3385	1618	1174	1351	416	46053	1608	809	8360
	2021	3293	1535	1063	1365	393	52146	1549	724	12819
Міністерства	2020	1796	587	378	1012	197	4340	438	281	8823
	2021	1386	462	270	759	165	3054	493	226	14665
Державні комітети та інші органи виконавчої влади	2020	925	650	518	206	69	-1073	146	163	8462
	2021	1240	665	517	375	200	-5061	160	159	11562
Місцеві органи виконавчої влади	2020	59	28	18	25	6	-3	1	2	5982
	2021	65	34	15	22	9	-51	3	1	13488
Національна академія	2020	418	236	175	74	108	160	8	14	5584
	2021	408	249	183	158	1	75	9	12	7887
Господарські структури	2020	168	108	78	33	27	2319	62	74	9070
	2021	173	105	67	50	18	1707	71	68	13707

Джерело: Адаптовано за даними <http://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA> [40]

Побудова чистого, підзвітного і прозорого уряду шляхом запровадження найвищих стандартів доброчесності через блокування дій, які дозволяють процвітати корупції у контексті обмеженого фінансового простору в найближчі роки важливіше, ніж витратити мільярди доларів, втрачені через корупцію, на відновлення економіки та забезпечення захисту бідних і вразливих верств населення, які непропорційно страждають від корупції. Підвищення ефективності та прозорості уряду, боротьба з корупцією охоплюють ключові сфери, а саме, бюджетні видатки, публічні закупівлі, соціальна інфраструктура, фінанси державних підприємств, митне адміністрування та надання соціальних послуг. Важлива складова публічного адміністрування публічного сектора

економіки України, це використання коштів державного і місцевого бюджету (табл.2. 3).

Таблиця 2.3

Видаткова частина бюджетів України у 2021 році

млрд. грн.

Показник	Бюджет		Всього
	місцевий	державний	
Всього, в тому числі:	557,5	812,6	1370,1
За функціями			
Освітні витрати	187,10	51,70	238,80
Пенсійні витрати	9,00	182,30	191,30
Соціальні витрати	94,20	36,40	130,60
Запозичення	0,80	119,20	120,00
Утримання правоохоронних органів	1,30	140,20	141,50
Витрати на медицину	89,80	38,60	128,40
Витрати на збройні сили	-	106,60	106,60
Витрати на апарат управління	34,10	49,00	83,10
Транспортні витрати	40,70	36,80	77,50
Інші сфери економіки	40,70	17,40	58,10
Витрати на культуру і спорт	21,60	10,00	31,60
Комунальні витрати	34,40	0,10	34,50
Сільськогосподарські витрати	0,40	14,00	14,40
Витрати на охорону довкілля	3,40	6,30	9,70
Паливно-енергетичні витрати	0,00	4,30	4,30
За елементами			
Поточні видатки			
Витрати на оплату праці	179,30	210,10	389,40
Пенсійні витрати	0,10	182,90	183,00
Запозичення	0,80	119,90	120,70
Дослідження та регіональні програми	55,20	78,30	133,50
Дотації для підприємств	67,50	13,40	80,90
Витрати на комунальне обслуговування	17,20	9,40	26,60
Предмети та обладнання	10,30	20,70	31,00
Продуктові витрати	11,10	5,70	16,80
Медикаментні засоби	1,20	10,00	11,20
Стипендії	1,40	3,70	5,10
Трансфери за кордон	1,30	1,10	2,40
Інше	112,80	102,90	215,70
Капітальні видатки			
Капітальні трансфери підприємств	38,40	23,30	61,70
Капітальні витрати	38,60	8,20	46,80
Предмети довгострокового користування	11,80	12,60	24,40
Капбудівництво	8,80	8,20	17,00
Державні запаси	0,00	0,10	0,10
Земля та нематеріальні активи	0,10	1,60	1,70
Трансфери для населення	1,40	0,30	1,70

Джерело: Адаптовано за даними <http://cost.ua/>[40]

Державними і місцевими бюджетами України в 2021 році використані 1370

млрд.грн. державних фінансових ресурсів на окремі функції державних і місцевих органів, до яких належать операції з земельними ресурсами, трансферами для населення, дотаціями для підприємств, витратами на комунальне обслуговування, з витратами на медицину, соціальну сферу тощо. В сфері державного адміністрування знаходяться ряд майнових і фінансових ресурсів, які закріплені за державними і комунальними інститутами з обмеженням прав господарських операцій і адміністрування суспільними інтересами. Таким чином, публічне адміністрування публічного сектора української економіки сформовано майновими і бюджетними ресурсами в обсязі 90 тис. одиниць, що знаходяться у користуванні центральними або місцевими органами влади та територіальних громад.

Методика розрахунків оцінки ефективності використання бюджетних ресурсів наведена в табл. 2.4, яка відображає результати функціонування в національній економіці України.

Таблиця 2.4

Ефективність використання бюджетних коштів

Показник	Рік					
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Валовий внутрішній продукт, млрд. грн.	1465	1587	1989	2385	2984	3559
Приріст ВВП порівняно з попередніми періодами, млрд. грн.	x	122	402	398	599	575
Зведений бюджет, млрд.грн.	483	494	720	877	1137	1323
Приріст зведеного бюджету порівняно з попередніми періодами, млрд. грн.	x	11	226	157	260	186
Показники фінансової віддачі в розрахунку на 1 грн. витрат бюджетів, грн.	3	3	3	3	3	3
Приріст фінансової віддачі в порівнянні з попередніми періодами	x	0,2	-0,5	0,0	-0,1	0,1
Фінансова віддача приросту використаних бюджетних коштів	x	11	2	3	2	3

Джерело: Адаптовано за даними <http://www.ukrstat.gov.ua/> та <http://cost.ua/> [40].

Таблиці 2.4 показує, що потужність національної економіки України знижується, це свідчить про неефективне використання бюджетних ресурсів, яке є наслідком фінансово-економічної кризи в країні, про високий рівень інфляції, безробіття, важливими причинами яких є війна і корупційні дії, в тому

числі в органах публічної влади. Важливим чинником, що повинен бути врахований в реформуванні системи оподаткування діяльності підприємництва в державному секторі, це зменшення інструментів прямої дії в державному менеджменті, створення умов самостійності в використанні прибутку.

Висновок до 2 розділу

Виходячи з вищесказаного, спільними діями інститути громадянського суспільства, правоохоронні органи, спеціалізовані антикорупційні організації та держава можуть посилити антикорупційні дії, викликати антикорупційний мультиплікатор на територіальному рівні, посилити тиск на корупціонерів шляхом проведення багатоетапної антикорупційної кампанії. Побудова антикорупційних стратегічних відносин з правоохоронних органів з усіма зацікавленими сторонами може розширити можливості запобігання корупційним діям, активізувати обмін ідеями та дозволить ефективніше використовувати людські, адміністративні та фінансові ресурси.

РОЗДІЛ 3.

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ІНСТРУМЕНТІВ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Дослідження корупції в умовах воєнної агресії є складним процесом, так як воєнні дії, які забирають на себе весь адміністративний ресурс, не дають можливості відстежити усіх дійових осіб і суб'єктів, що втягнуті в корупційні дії і дотримуються методів заплутування шляхів руху активів та фінансових потоків. Таким чином, ми у своєму дослідженні поставили завдання: знайти механізми та інструменти, які можна застосувати в організації для проведення поінформованої та цільової антикорупційної кампанії, щоб отримати достатню кількість і точні дані щодо корупції, щоб закласти підґрунтя для успішної боротьби з корупційними ризиками. Зібрана інформація може бути подана до правоохоронних органів для притягнення до відповідальності.

Основними цілями вищеназваних дій є здійснити оцінку людських і фінансових втрат від корупції, посилити суспільний тиск на реалізацію антикорупційних реформ, розкрити механізми корупції в умовах воєнного стану, визначити ступінь залучення до корупційної мережі нових суб'єктів, проінформувати населення про корупційні дії, скласти досьє звинувачень у корупційних діяннях і передати правоохоронним органам тощо. Основний інструментарій потрібно зосередити на найвищому рівні корупційних дій, але відправною точкою антикорупційних ініціатив повинні стати інститути громадянського суспільства, які є джерелом інформації і найбільш зацікавленими особами в реалізації антикорупційної політики [19].

Громадяни повинні бути найбільш проінформовані про досвід місцевого хабарництва та зловживання представниками публічної влади, вони можуть бути корисними при виявленні вертикально-інтегрованих корупційних схем, починаючи від низових чиновників і закінчуючи вищими посадовими особами. Громадськість повинна мати повну інформацію про практику публічних закупівель, розуміти інструменти створення схем відкатів, напрями

недозабезпечення надання послуг в галузі чи на конкретній території, мати доступ до інформації про збільшення активів представників влади, джерела їх доходів, які перевищують оціночні показники їх офіційних доходів тощо. З цією метою, суспільство мусить максимально оприлюднювати дані податкових декларацій чиновників, форми фінансових звітностей публічних органів, відомості про розміри заробітної плати та пільги, дані про рахунки в іноземних банках, нерухомість за кордоном тощо.

Починати антикорупційну діяльність потрібно зі створення умов максимального доступу до збору доступної інформації з відкритих джерел, потрібно знати, де дивитись та які інструменти використовувати, уміти користуватись онлайн пошуком. Однак пошукові системи не завжди працюють, не всі веб-сайти доступні для пошуку. Наприклад, Bellingcat — веб-сайт, який засновано журналістами-розслідувачами, він публікує для громадян розслідування зон бойових дій і злочинних мереж, пропонує якісні ресурси, які відображають глибину цифрових криміналістичних методів, включаючи, наприклад, використання супутникових зображень [27].

Інтернет-дослідження корупції через платформи соціальних мереж, один з важливих інструментів антикорупційної діяльності, в них знаходиться значна частина інформації, вона розміщена на сторінках пошукових систем, її можна спрямовувати на відповідні платформи. Під час моніторингу соціальних мереж, веб-сайтів, коментарів до статей, публікацій, інші платформи соціальних мереж, в яких можна знайти прямі докази корупції, докази корупційних відносин між державними службовцями та приватним сектором тощо.

Антикорупційний інструментарій повинен бути доступним для громадських активістів, які критично сприймають прогалини в урядових діях, готові сприяти притягненню чиновників до відповідальності за умисне службове злочинство. Бажано щоб вони пройшли навчання, ознайомились з ризиками особистих розслідувань, які можуть бути високими, розуміти необхідність максимальної анонімності під час запитів. Громадським активістам потрібно дати доступ до інформації про закупівлі та державні

контракти, надати приватну фінансову інформацію, дані про цивільні та кримінальні процеси та матеріали справ випадків підтримки корупціонерів урядом. Якщо доступ до баз даних мають лише державні службовці, то громадські активісти повинні звернутись до відповідної організації та тих, хто може дати доступ до інформації.

Багато державних баз даних є відкритими, доступними та пропонують безкоштовний або недорогий пошук інформації. Тому, здійснюючи пошук інформації через державні бази даних, потрібно мати на увазі, що деякі державні органи можуть відстежувати веб-сайт трафіку та ідентифікувати повторних відвідувачів. Порухення в цифровій безпеці можуть поставити

джерела, цілісність дослідження, організацію, окремих осіб та партнерів у зону ризику, тому періодично потрібно проводити комплексний аудит цифрової безпеки, який допоможе зрозуміти конкретні загрози.

Існує ряд ресурсів, які допоможуть провести аудит, включаючи гарячу лінію цифрової безпеки, безкоштовні, зручні зашифровані повідомлення, такі програми, як Signal, можуть значно допомогти захистити джерела інформації. Наскрізне шифрування гарантує, що єдина точка доступу до інформації, включеної в повідомлення знаходиться на пристроях відправника і одержувача.

Сигнал, також включає значну кількість інших корисних функцій безпеки, в тому числі не зберігати метадані (що може охоплювати всю інформацію, крім вмісту повідомлення) і автоматичне видалення повідомлень після встановленого періоду часу. Інші зашифровані програми обміну повідомленнями включають WhatsApp, Line і Telegram. Однак Сигнал вважається найнадієвішим додатком для наскрізного використання зашифрованого спілкування, що означає, що повідомлення можна розшифрувати, лише якщо хтось має фізичний доступ до пристроїв користувачів, які спілкуються. Наскрізне шифрування, також доступне для електронної пошти і рекомендовано для тих, хто покладається на електронну пошту для конфіденційного спілкування. ProtonMail є найпопулярнішою службою зашифрованої електронної пошти, вона проста у використанні,

доступна для більшості державних служб, має форму сповіщення на телефон за допомогою додатку автентифікатора, це найпростіший спосіб запобігти викраденню ваших облікових записів та перекрити доступ до особистої інформації, до атак [31].

Можна зберігати файли в хмарі, що є набагато безпечнішим варіантом ніж зберігання документів на вашому особистому комп'ютері або сервері. Зі збільшенням загроз інформаційної безпеки хмарні технології постійно розвиваються і стають усе потужнішим провайдером інформаційних послуг, вони дають набагато більший захист порівняно з особистими жорсткими дисками або офісними серверами. Хмарні провайдери мають якісні через технічні та людські ресурси, досвід, які працюють для захисту від атак на їх мережі, також, хмарне сховище, забезпечує додатковий захист від втрати даних, якщо окремих пристрій скомпрометовано.

Оскільки хакери стають все більш досвідченими, потрібна постійна підтримка надійних і актуальних паролів, які не використовуються повторно в різних службах і є обов'язковими. Якщо використовуються численні онлайн-сервіси та бази даних, це може стати обтяжливим, потрібне запам'ятовування, зміна паролів, зберігання їх на комп'ютерах чи в електронній пошті, вони можуть потрапити в руки хакерів. Ці проблеми можна вирішити за допомогою шифрування паролів, можна скористатись послугами менеджера, який може створювати паролі та керувати ними.

Застосування електронних антикорупційних інструментів для громадських активістів повинно здійснюватися через приватну мережу, яка буде маскувати айпі- адресу користувача та ускладнить визначення його місцезнаходження та ідентифікацію. Потрібно уникати використання загальнодоступних мереж Wi-Fi, якщо це можливо, хоча публічний Wi-Fi часто є безкоштовним та легкодоступним, загальнодоступні мережі можуть легко використовувати зловмисники для проникнення у ваш пристрій, вони дозволяють стежити за вашою діяльністю в Інтернеті та поширювати зловмисне програмне забезпечення серед незахищеної громадської мережі. Безпека в

публічних мережах Wi-Fi є часто слабкою і може викрити ваш пристрій і дані для атак [33].

Наведені заходи спрямовані на захист інформації та листування від електронного спостереження або хакерства, однак важливо також захищати фізичні пристрої, зокрема смартфони, ноутбуки, жорсткі диски. Зазвичай, багато конфіденційного матеріалу, включаючи документи, неопубліковані чернетки зберігаються на ноутбуках, у програмах обміну повідомленнями чи на робочих порталах, тому уряди отримують приховані доступи до електронних пристроїв та копіюють їх вміст. Таким чином, шифрування жорстких дисків один з найефективніших способів обмежити доступ до файлів, не допустити третіх осіб до особистої інформації. Якщо ноутбук не має вбудованих шифрувальних функцій потрібно встановлювати програми з відкритим кодом, що може додати додатковий рівень шифрування.

Громадськість, яка приймає участь у боротьбі з корупцією, може пом'якшувати ризики небезпеки через активне формування громадської підтримки їх роботи, цей ефективний антикорупційний інструмент може служити їм активом у боротьбі з корупцією. Стратегічні напрями зменшення корупційних ризиків полягають також у створенні громадських організацій, що сприяють обміну інформацією для формування системи цифрової безпеки.

З цього приводу правоохоронні органи інші антикорупційні організації можуть здійснювати ґрунтовну підготовку і планування їх діяльності, що суттєво може обмежити небезпеки корупційних ризиків, проводити консультації, співпрацювати тощо. Такі дії повинні носити системний, стратегічний характер, включати індивідуальні підходи до впливу на громадськість, особливого значення такі види антикорупційних ініціатив мають в умовах воєнної агресії, коли кожний пересічний громадянин зайняв активну антикорупційну позицію, це внесе принципові зміни інституційного забезпечення антикорупційної політики та практики.

Почати можна з залучення будь-якої громадської місцевої асоціації до управління антикорупційною діяльністю, з зустрічей з питань демократії та

справедливості, з часом ці організаційні відносини можуть перерости в антикорупційну коаліцію, активну співпрацю по боротьбі з великою корупцією. Співпраця антикорупційних органів та зацікавлених осіб, а саме інститутів громадянського суспільства, приватного сектору, наукових кіл, ЗМІ, дозволить сформувавши пріоритети, врахувати різні підходи, різні точки зору, може допомогти коаліції побудувати нову антикорупційну модель публічного управління. Такі ініціативи дають можливість поділитися досвідом, знаннями та інформацією, розвинути нові навички, пов'язані з антикорупційною діяльністю, краще зрозуміти причини соціальних проблем і шляхів їх вирішення.

Співробітники правоохоронних органів та органів публічного управління можуть працювати разом з громадськістю над розробкою політичних та економічних антикорупційних рекомендацій, спільно організувати громадські слухання для підвищення обізнаності та залучення підтримки, встановити більш конструктивні відносини між організаціями громадянського суспільства та політичними партіями. Коли громадянське суспільство краще підготовлене представляти інтереси пересічних громадян, це сприяє успіху усієї антикорупційної кампанії, забезпечує ефективну реалізацію загальних цілей держави і побудову стратегічних відносин, комунікацію, взаємодію.

Висновки до 3 розділу

Залучення потенційних лідерів у боротьбі з корупцією, партнерів з громадянського суспільства, приватного сектору можна подвоїти антикорупційні зусилля, об'єднати інтереси, спільно розробити комплексну та ефективну комунікаційну стратегію, визначити функції ключових лідерів, оцінити слабкі і сильні сторони антикорупційного процесу, подолати перешкоди реалізації антикорупційної політики. Громадянські активісти мають досвід нетрадиційного спілкування, яке добре розуміють їх спільноти, люди у певних регіонах, які мають доступ до інформації про політичні та соціальні проблеми та можуть впливати на прийняття рішень.

ВИСНОВКИ

Кваліфікаційна робота спрямована на здійснення теоретико-методичного аналізу механізму адміністрування антикорупційної діяльності в умовах воєнно-політичної кризи, яка загальмувала демократичні перетворення в державі та стримує вирішення питань подолання корупції. В цих умовах виникла необхідність нових концептуальних положень організації антикорупційної діяльності державних органів влади по боротьбі з проявами корупції, які об'єднують усі зацікавлені інститути в побудові і реалізації антикорупційної політики. Вони, з одного боку, повинні які базуватись на інструментах жорсткого контролю антикорупційної діяльності органів публічного управління, а з іншого, ґрунтуватись на вибірковості ступеня відповідальності владних структур за прийняття управлінських рішень.

Проаналізовані механізми управління антикорупційною діяльністю показали недостатній рівень антикорупційних заходів у системі публічного управління, що показує нерезультативність застосування інструментів подолання корупції. Вагому роль для досягнення позитивних результатів публічного управління антикорупційною діяльністю відіграє підвищення ступеня прозорості, відкритості, підзвітності дій антикорупційних органів та органів влади перед суспільством. Інноваційний характер моделям антикорупційної політики надає розвиток процесу діджиталізації публічного управління, поява електронного уряду, електронних декларацій, електронних публічних послуг, що робить дії влади публічними і унеможливорює корупцію.

Українська практика відображає масштабні, системні, організовані прояви корупції, що негативно впливає на всі сфери суспільного життя. Корупційні дії перетворюються в закономірність функціонування системи державного управління, зловживання службовим становищем представниками органів влади з метою отримання вигоди стають системним явищем, суспільство до такого криміналу починає ставитись як до норми поведінки чиновника, населення в своїх діях відтворює стереотип поведінки

корупціонера. Таким чином, наша держава, у зв'язку з рядом суб'єктивних та об'єктивних довготривалих чинників, без сумніву може бути віднесена до даної групи країн, в яких корупція стала найактуальнішою небезпекою на національному та локальних рівнях, проблемою політичного, економічного та соціального розвитку суспільства. Світовий досвід показує, що перехід до постіндустріального суспільства може сформувати нові інноваційні моделі антикорупційної політики, які можуть бути застосовані і Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Белл Д. Эпоха разобщенности: Размышления о мире XXI века. Д. Белл, В. Л. Иноземцев. М. : Центр исслед. постиндустр. о-ва, 2007. 304 с.
2. Запобігання та протидія корупції : навч. посіб. А. М. Михненко, О. В. Руснак, А. М. Мудров, С. О. Кравченко та ін.; за ред. проф. А. М. Михненка - 3-тє вид., доп. і перероб. Київ : НАДУ, 2012. 529 с.
3. Бусол О. Ю. Протидія корупційній злочинності в Україні у сучасний період: монографія О. Ю. Бусол. Київ : Ін Юре, 2014, 564 с.
4. Флейчук М. І. Легалізація економіки та протидія корупції у системі економічної безпеки: теоретичні основи та стратегічні пріоритети в умовах глобалізації М. І. Флейчук. Львів : Ахілл, 2008. 660 с.
5. Журавський В. С. Корупція в Україні – не політика : монографія В. С. Журавський, М. І. Михальченко, О. М. Михальченко; Ін-т політ. і етнонац. Дослідж. ім. І. Ф. Кураса НАН України. Київ : Фенікс, 2007. 408.
6. Соловйов В. М. Запобігання і протидія корупції в державному управлінні України : монографія В. М. Соловйов. Київ : Ін-т законодавства Верхов. Ради України, 2012. 508 с.
7. Нижник Н. Р. Теоретичні аспекти державного управління : [монографія] Н. Р. Нижник, С. П. Мосов. Чернівці : Технодрук, 2011. 248 с.
8. Борьба с коррупцией в сфере государственных услуг. Хроника реформ в Грузии Междунар. банк реконструкции и развития ; Междунар. ассоциац. развития. Washington : The World Bank, 2012. 108 с.
9. Поуп Дж. Боротьба з корупцією : елементи системи державної невідкупності Дж. Поуп. Рівне : ТОВ “Планета-друк”, 2011. 488 с.
10. Роуз-Аккерман С. Коррупция и государство. Причины, следствия, реформы : пер. с англ. О. А. Алякринского С. Роуз-Аккерман. М. : Логос, 2003. 356 с.
11. Маркеева О. Д. Подолання корупції в Україні: проблемні питання [Електронний ресурс] О. Д. Маркеева Боротьба з організованою злочинністю і

корупцією (теорія і практика). 2008. № 18. Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/bozk/18text/g18_16.htm/.

12. Кашуба Я. М. Корупція та відповідальність за корупційні діяння Я. М. Кашуба; Ін-т соціогуманет. пробл. людини Захід. наук. центру НАН України і МОН України. Львів : ПАІС, 2007. 110 с.

13. Державна політика : підручник Нац. акад. держ. упр. при Президентові України; ред. кол.: Ю. В. Ковбасюк (голова), К. О. Ващенко (заст. голови), Ю. П. Сурмін (заст. голови) [та ін.]. Київ : НАДУ, 2014. 448 с.

14. Богуш Г. И. Конвенция Объединенных Наций против коррупции / Г. И. Богуш. *Вестн. Моск. Ун-та.* – 2006. – № 3. – С. 22–39. – (Сер. 11 : Право).

15. Візір А. М. До питання про створення контрольного механізму конвенції ООН проти корупції: співвідношення глобального та регіонального механізмів А. М. Візір *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ.* – Вип. 1. Луганськ : Луган. держ. ун-т внутр. справ, 2007. – С. 63–70.

16. Домбругова А. Міжнародне співробітництво у сфері боротьби з корупцією А. Домбругова *Юрид. вісн. України.* 2007. 13–19 січ. (№ 2). С. 12.

17. Статут Організації Об'єднаних Націй. Міжнародне право в документах за заг. ред. М. В. Буроменського. 2-ге вид., виправл. і доповн. – Харків : Мачулі, 2006. С. 160–170.

18. Про ратифікацію Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти корупції: [Закон України від 18 жовт. 2006 р. № 251-V] *Офіц. вісн. України.* 2006. – 15 листоп. (№ 44). С. 10. Ст. 2938.

19. Про ратифікацію Кримінальної Конвенції Ради Європи про боротьбу з корупцією : Закон України від 18 жовт. 2006 р. № 252-V *Офіц. вісн. України.* 2006. 15 листоп. (№ 44). С. 41. Ст. 2939.

20. Цивільна Конвенція Ради Європи про боротьбу з корупцією: [Конвенція РЄ, Міжнар. док. від 4 лист. 1999 р.] *Міжнародно-правові акти у сфері протидії корупції : Зб. док. / пер. з іноз. мов ; заг. ред. В. М. Литвина.* Київ : Парламент. вид-во, 2012. – 624 с.

21. Про ратифікацію Цивільної конвенції про боротьбу з корупцією : Закон України від 16 бер. 2005 р. № 2476–IV Офіц. вісн. України. 2005. 22 квіт. (№ 14). С. 19. Ст. 701.
22. Про запобігання корупції : Закон України від жовт. 2014 р. № 1700–VII Офіц. вісник України. 2014. – 7 листоп. (№ 87). – С. 156. – Ст. 2474.
23. Міжнародно-правові акти у сфері протидії корупції : зб. док. : пер. з іноз. мов заг. ред. В. М. Литвина. – Київ : Парламент. вид-во, 2012. 624 с.
24. Конституція України [Електронний ресурс] : [Основний Закон України від 28 чер. 1996 р. (із змінами, внесеними згідно з 4-ма законами України в 2004– 2014 рр.)] Верховна Рада України: офіц. веб-сайт. 2014. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
25. Гурковський В. І. Зарубіжний досвід формування інформаційного суспільства : перспективи адаптації в Україні В. І. Гурковський Публічне управління: теорія та практика : зб. наук. праць Асоціації докторів наук з держ. упр. 2010. – № 2. – С.51–57.
26. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13 січ. 2011 р. № 2939 Офіц. вісн. України. 2011. – 18 лют. (№ 10). С. 29. – Ст. 446.
27. Фоміна М. В. Корупція: сутність, причини, методологія оцінки / М. В. Фоміна Академічний огляд [Донецького нац. ун-ту економіки торгівлі ім. М. Туган-Барановського]. 2012. № 2 (37). С. 36–44.
28. Балувєв Б. В. Яка корупційна модель потрібна Україні [Електронний ресурс] Б. В. Балувєв Коментарі. Львівський портал. Режим доступу : <http://portal.lviv.ua/article/2012/09/21/000302.html>.
29. Корупція : теоретико-методологічні засади дослідження кер. авт. кол. доц. І. О. Ревак. Львів : ЛьвДУВС, 2011. 220 с.
30. Болл Ф. Критическая масса: как одни явления порождают другие / Ф. Болл ; пер. с англ. А. Хачояна ; под ред. Г. Эрлиха. М. : Гелеос, 2008. – 522 с.
31. Coomaraswamy A. (ed.) Essays in Post-Industrialism: A Symposium of Prophecy Concerning the Future of Society A. Coomaraswamy (ed). – London : [s.

n.], 1914.

32. Penty A. Old Worlds for New : A Study of Post-Industrial State A. Penty. London : [s. n.], 1917.

33. Penty A. Post-Industrialism A. Penty. – London : [s. n.], 1922.

34. Riesman D. Leisure and Work in Post-Industrial Society D. Riesman Mass Leisure / Eds. E. Larrabee, R. Meyersohn. – Glencoe : [s. n.], 1958. P. 363–385.

35. Bell D. The Year 2000 – The Trajectory of an Idea D. Bell Toward the Year 2000. Work in Progress. – Ed. by D. Bell. – Boston : [s. n.], 1968. 340 p.

36. Bell D. The coming of Post-Industrial Society D. Bell A Venture in Social Forecasting. N.Y. : [s. n.], 1973.

37. Жукова Е. А. Hi-Tech: феномен, функции, формы Е. А. Жукова ; под ред. И. В. Мелик-Гайказян. Томск : Изд. Томск гос. пед. ун-та, 2007. – 376 с.

38. Проект Антикоруptionної стратегії на 2020 – 2024 роки :
://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2020/09/1.-2.-Zakon_07.09.2020.docx

39. Проект Закону України "Про засади державної антикорупційної політики на 2020 – 2024 роки. <https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2020/09/Antykoruptsijna-strategiya-na-2020-2024-roky-za-rezultatamy-publichnyh-obgovoren-16.09.2020.pdf>

40. Цаль-Цалко Ю.С., Якобчук В.П., Косянчук С.Г. Антикоруptionна політика у сфері публічного управління. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2020 №11 URL: [http:// www.dy.nayka.com.ua](http://www.dy.nayka.com.ua)